

NAD DVĚMA BŘEZNOVÝMI NOVINKAMI VÝCHODOČESKÉHO DIVADLA

Tanec v rodném domě a Protokol

PARDUBICE – Býti dramaturgem není jednoduché. Vykonávat dobře tuhle profesi mohou jen lidé, již mají dokonalý přehled o divadelním dění na celém světě, o novinkách, kterými se autoři snaží zaujmout diváky, i o tom, co a s jakým úspěchem nabízí konkurence.

Očím diváků přitom dramaturgové bývají skryti – kůži na trh nesou režiséři a samozřejmě herečtí interpreti. Pojdme se s troškou větším důrazem na dramaturgii podívat na dvě předjarní premiéry Východočeského divadla. Pod oběma je jako dramaturgyně podepsána Jana Pithartová. Dáma zkušená, znalá a divadlu oddaná.

Tanec v rodném domě, který napsala islandská autorka Auður Ava Ólafsdóttir, se v Pardubicích poprvé představil 1. února a jde o vůbec první inscenaci tohoto kusu v české kotlině. Hraje se v překladu Marty Bartoškové, režie se ujal matador oboru Petr Novotný. Na tradičním půdorysu rodinného setkání je divák svědkem prolínání a střetů jednotlivých postav, přičemž k vyjevování jejich motivací a z nich vyplývajících postojů dochází velmi zvolna. Zvláště první polovina hry může působit nevyrazně, až úmorně, bylo by ovšem chybou nesnažit se dlouhé expozici porozumět. Je důležité vnímat každé slovo jednotlivých replik a věnovat všem aktérům na jevišti soustředěnou pozornost. Nabízí se srovnání s čechovovskými dramaty, která ostatně autor též označoval, stejně jako islandská autorka, za komedie. Mně připomínala poetika hry trochu i Josefa Topola, také u něj se v některých hrách na scéně někdy zdánlivě nic neděje, přitom otázky se řeší kardinální.

Po přestávce vše nabere tempo, věci se zauzlí a samozřejmě rozuzlí, východisko z toho všeho, co téměř dvě hodinky sledujeme, nakonec může jednoho šokovat, druhému zas přijít příliš banální. Ale to není podstatné, za cenný považuji především způsob postupného rozkrývání psychologie postav a možností

Zasedání městské rady v Protokolu, autorem scény je Marek Cpin.

Foto: JIŘÍ SEJKORA

(nejen) rodinné interakce v dnešním podivném světě. A pak jsou zde hudba a tanec, které mají v inscenaci klíčový význam. Na jevišti se opravdu tančí a za předvedenou úroveň jednotlivých výstupů je nutno vyseknout poklonu jak choreografům Monice Němcové a Petru Červenému, tak, pochopitelně, hereckým tanečníkům. Neodolatelný je v tomto ohledu především Josef Lásk, jemuž se prostřednictvím tance možná nejlépe podařilo vystihnout charakter postavy.

První březnovou premiéru VČD považuji za zásluhný dramaturgický objev, obohacující repertoár pardubické scény příkladným způsobem. Psát o tom, že herci jsou skvělí, považuji za zbytečné, neboť něco takového se od nich očekává a oni to zkrátka a jednoduše naplňují.

S druhou novinkou, která byla premiérována 22. března, však mám, z hlediska dramaturgie, problém. Američan Tracy Letts je zajisté dramatikem a scénáristou renomovaným, již jeho debutový Zabíjác Joe vzbudil nadšené reakce a Srpen v zemi Indiánů se dokonce právem pyšní Pulitzerovou cenou a oceněním Tony. V Protokolu, o němž bude řeč, jako by si však vybral, mírně řečeno, autorský oddechový čas. Zhlédl jsem inscenace této hry v Brně a v Praze a v obou případech jsem z nich odcházel, jak to jen nazvat, poněkud rozpačitý. Ani pardubické nastudování nedokázalo změnit můj názor, že Protokol, uváděný zde v překladu Pavla Dominika a v režii Mikoláše Tyce, je kouskem spíchnutým narychlo

a ledabyly, nebo spíše napsaným příliš rutinérsky, rozhodně však zůstávajícím na povrchu a nepřesvědčivým. Zasedání městské rady kdesi na americkém jihu může sice působit atraktivně, způsob podání základního konfliktu je však příliš prvoplánový a psychologie postav téměř nulová. Z pohledu dramaturgie se může zdát pikantní zařazení Protokolu do repertoáru české scény snad jen s ohledem na aktuální vývoj v USA a na obavy z osudu tamní demokracie, avšak i kdyby snad Letts tuhle situaci moudře předjímal (a možná, že tomu tak je), nenačrtl ve výsledku nic víc než pouhý plakát. Jistěže leckterého diváka patřičně zamrazí z onoho přímočarého zobrazení, k čemu všemu může vést falešný a prázdný patriotický mýtus, zvláště ve spojení s mocí peněz a výhodných styků, opravdu to ale postačí? I v tomto případě je expozice dramatu (nebo komedie?) dlouhá a únavná, přiblížit přihlouplé rituály a limitující regule by se určité dalo i jinak. Letts jako by v Protokolu chtěl zapomenout na význam detailu hovořícího za vše...

Ale přece jen, s velkým respektem k ostatním hereckým představitelům, způsob, jakým vymodeloval svou odpudivou postavu Štěpán Pospíšil, od prvních slov po příchodu na jeviště až po závěrečnou „dunivou“ kreaci, je dechberoucí a stojí za zhlédnutí. Mladý člen souboru si svého amerického hajzlíka vychutnal natolik, že působí na jevišti nejpřesvědčivěji. (ro)